SLOBODNA DALMACIJA

TRENUTNO VRIJEME
Dubrovnik
11

SMS komentar pošaljite na 666555 sa ključnom riječi SLD, (3,72 kn/sms).
Gradonačelniče, ne upirite prstom u sadašnje vodstvo Hajduka nego podignite kaznene prijave protiv ljudi koji su klub doveli na rub stečaja. Navijač s istoka
Detalji o usluzi >

SPLIT

Objavljeno 19.07.2011. u 23:48

Jurica Pavičić: Vaskov Split, kakav neće nikada biti

Tweet

U dvadesetom stoljeću – ako mene pitate – Split je imao dvojicu velikih umjetnika. Prvi od njih, naravno, bio je **Ivan Meštrović**, kipar čudesnog talenta, ali i čovjek koji je umjetnošću često gazio dobru mjeru obične, skrušene ljudske čestitosti.

Služio je razne sustave i razne vladare, svojim je kipovima slavio tolike dinastije, ideologije i države, a te iste službene i velevažne kipove volio je vidjeti na počasnim i najvažnijim mjestima.

Tako je i danas Split prekrcan Meštrovićevim kipovima – često sjajnima – koji monološki i monopolistički zauzimaju njegova najbolja mjesta, najprestižnije vizure, najvažnije trgove.

Što se Meštrovića samog tiče, njemu je i to bilo malo, pa je u tridesetima kanio svoju skulpturu smjestiti i na vrh Rive ispred Sv. Frane, a svog velikog Grgura Ninskog metnuo je nasred fragilnog, sitnog Peristila, izazivajući gnušanje struke koja, međutim, nije mogla ništa protiv Meštrovićeva političkog autoriteta i političke samovolje dinastičke Jugoslavije.

Meštrovića su na posljetku uslugu napravili Talijani jer su Grgura demontirali, kip je Ninski poslije rata vraćen na drugo i kudikamo bolje mjesto, a Meštrovića je struka upamtila kao čovjeka koji je – u jednom trenutku, kad je to politički mogao – htio biti veći od svoga grada.

Drugi umjetnik o kojem ću govoriti također je bio naš sugrađanin i također više nije živ. Za razliku od velikog pretka, on, međutim, nije ilustrirao ideologije, nije služio kraljeve i države. Umjesto patosa, njegovo oruđe bio je humor, heroji njegove umjetnosti bili su mali ljudi, pomorci, gimnastičari i stare cure.

Kao umjetnik bio je živahan, promjenjiv i moderan, ali je njegov imaginarij bio uronjen u zavičaj, djetinjstvo i ono nepopravljivo pasatističko. Nije bio državni umjetnik, nije radio velike narudžbe. Nije imao puno smisla za socijalno taktiziranja, bio je šutljiv i radišan, a o mjeri njegove "pompoznosti" govori i to da je u bolnici, na samrti, umirućom rukom ispisao tekicu erotskih crteža.

Ime tog čovjeka je **Vasko Lipovac**. Vasko Lipovac nije bio umjetnik koji izrađuje spomenike i vladare. On je bio čovjek koji je umjetnošću zidao spomenik dobru. Dobru je nastavio služiti i nakon svoje smrti, pa i time što je na svom pokopu združio pravoslavnog i katoličkog svećenika, dvije sestrinske crkve, sestrinsku Dalmaciju i Boku.

A njegova ruka vedrine produžila se i nakon njegove smrti i dobila svoje fizičko opredmećenje: to opredmećenje je Plavo stablo, Lipovčeva skulptura koja je ovoga tjedna izniknula uz rub pločnika Vukovarske ulice, ispred Vaskova dugogodišnjeg ateljea.

Prstohvat čarolije

Tog dana, po omari, po užasnom danu kad je nebo bijelo gorjelo, okupilo se na neuglednom nogostupu jedne ružne ulice nekoliko stotina ljudi – sav dobar, bolji Split, umjetnici i laici, lijevi i desni, stariji i mladi. Okupili su se kako bi pozdravili jedan kip koji je kao začuđena, dobrostiva bena banuo u ovaj grad i odjednom tu sivu, bučnu, prometnu ulicu obasjao prstohvatom čarolije.

A okupili su se možda i zato što su bili iznureni i izmoždeni tom spomeničkom i skulptorskom ognjicom koja je tih tjedana mrcvarila Split, ognjicom u kojoj su najgori bludnici hrlili zidati goleme Isuse, a "novi Meštrovići" nestrpljivo se natisnuli na startnu vrpcu ne bi li spomenicima ideologiji zapišali preostale rive, pjace i trgove.

Lipovac je bio prevelik za to: njemu nisu trebali očevi domovine ni velike ideje, nisu mu trebali i ne trebaju mu ni Peristil ni Trg sv. Frane, njemu je i ružni rub nogostupa Vukovarske dosta da jedan sivi, poružnjeli grad počasti iskrom radosti. Upravo bi zato – zbog te ironije, radosti, nepretencioznosti i hedonizma – Vasko Lipovac bio jedini "državni umjetnik" da ja imam svoju privatnu državu.

On bi bio moj "državni" umjetnik, jer se ne bavi ideologijama, nego majušnim ljudima. Jer ne lupa porukom po glavi, nego ironizira i šali se. Bio bi to zato što se blago smiješi, umjesto da pompozno docira i isključuje drukčije. Bio bi zato što njegova umjetnost širi ugodu i sreću, a ne podčinjavanje i posluh. I da ovaj grad nije kakav jest, da je ovo grad hedonizma, vica, glende, a ne kerumovštine, primitivizma, klerikalizma i zadrtosti, ja bih mogao sasvim zamisliti da se cijeli Split i mnogi njegovi javni prostori (kako se danas veli) "brendiraju" kroz Lipovca.

U takvom, boljem Splitu, na marjanskim bih serpentinama vidio njegove bicikliste. Na prilazu Poljudu, neke od njegovih kompozicija posvećenih gimnastici i fiskulturi. Na ledenoj, predizajniranoj Rivi mogao bih zamisliti njegovu Lucu i Tonča, par začuđenih ljubavnika. Na Matejuški bih mogao zamisliti njegova nikad završena Smoju, a na mjestu pretenciozne ideološke fontane nekog od njegovih muškića kojima se – budući da su bez hlača – nejunački vidi pišulinac.

Najnovije | Najčitanije | Najkomentiranije

22:10 Predsjednik u Splitu: Glazba je oduvijek ogledalo društva

20:10 Kuret: Na listi za POS samjer sam podstanar kod punca

19:10 Bura nam odnijela fasadu, a lani smo je platili 450.000 kn

13:10 'Josipović je rekao da je sramota to što radi Lučka uprava'

12:10 Stanovnici Bilica: Ne zatvarajte nam jedini pristup kućama

Vezani članci iz rubrike

15.10.2014. Jurica Pavičić: Tko voli Šukera?

24.09.2014. Jurica Pavičić: Što je to HDZ?

17.09.2014. Jurica Pavičić: Poljubac smrti

10.09.2014. Jurica Pavičić: Splitu pod hitno treba protupožarna zaštita

03.09.2014. Jurica Pavičić: Dajemo razvoj u koncesiju

28.08.2014. Jurica Pavičić: Mejaši, trampimo ulicu

20.08.2014. Jurica Pavičić: Lišaj koji se širi Rivom

06.08.2014. Jurica Pavičić: Težaci su deficitaran kadar

23.07.2014. Jurica Pavičić: Ona je baš kao nekad On

16.07.2014. Jurica Pavičić: Tatarski sindrom

Anketa

Brojni ministri su iz Dalmacije, a ulaganja se u Dalmaciju:

- ◯ Značajno povećavaju
- ◯ Nešto povećavaju
- ◯ Ne mijenjaju
- ◯ Smanjuju
- ◯ Ne znam
- ◯ Nešto drugo

Pošalji Rezultati

Mogao bih zamisliti jedan paralelni Split – sasvim drukčiji od ovog – koji bi tako "iscijedio" Lipovca, onako kako je Katalonija iscijedila Miroa, a Venecija Huga Pratta. Onda bi neki furešti – Nijemci, Rusi ili Zagrepčani – došli u taj i takav maštani Split, po njegovim bi prestižnim prostorima gledali muškiće bez hlača, bicikliste napregnutih bedara i momare s lulama – i rekli bi: pogledaj kakav je ovo vedar i relaksiran grad, kako se ovdje uživa život, kako su ljudi ovdje puni humora, ironični i zajebanti. Baš mi se sviđa što ne uzimaju ništa zaozbiljno, što su pravi Mediteranci.

Jednom, možda...

Međutim, taj i takav paralelni Split ne postoji, ili: ne postoji više, ako je ikad i postojao. Umjesto takvog, imamo Split u kojem skaredni grješnici ziđu Isuse i križeve, u kojem se zidaju zastrašujući znameni politici, a manji autobus "meštrovića-tu-be-a" vrzma se oko startne vrpce ne bi li utrčali u teren i još koji trg zaposjeli svojim sluganskim spomenicima ideologiji.

Oni – dakle, hrpa servilnih mediokriteta – dobit će rive i trgove, a Vasko prometni kosiž. Ali – kao što dobrog igrača prepoznaš i kad igra beka, tako će Lipovac i na kosižu Vukovarske biti veći od njih, svijetleći plavom luči, kao podsjećanje i nada da će jednom, možda, biti moguć neki paralelni i bolji Split, drukčiji od ovog današnjeg, posve nemediteranskog, posve neduhovitog, drukčiji od ovog opustošenog mjesta bezdušnog prostaštva.

JURICA PAVIČIĆ

DALMACIJA Pišite uredniku Pošalji prijatelju Ispiši

Komentari MORATE SE PRIJAVITI DA BISTE KOMENTIRALI ČLANAK.

Komentar od: **rvatskoruno** | Komentirano: 20. srpanj 2011. 15:45

jurice uvati se marjana i ajde fermavat auta na benama.

ostavi se pisat stvari koje mi svi znamo.

Komentar od: **poki** | Komentirano: 20. srpanj 2011. 11:09

Jurice svaka čast na ovom članku. Meštrović i Lipovac su genijalci svaki u svom vremenu. Vječna im slava i hvala na svemu što su napravili .

Komentar od: **anonimus777** | Komentirano: 20. srpanj 2011. 10:44

* Vaskova

Komentar od: **anonimus777** | Komentirano: 20. srpanj 2011. 10:43

Bravo, gospodine Pavicicu. Vascova nepretenciozna , inteligetna umjetnost sjaji u moru kica umjetnika zeljnih slave. Bas kao sto Vasi tekstovi odudaraju od tekstova danasnjih "novinara" inteligencijom, nacitanoscu, ljubavi prema Splitu i odmjerenoscu.

Komentar od: **MAOZEDUNG** | Komentirano: 20. srpanj 2011. 9:49

...da čemu to...
...jedan ajmo reći ipak iznadprosječan novinarčić...
...(kakvih u sd sve ima)...
...za prosuđivati i ocjenjvati rad i djelo jednog kiparskog genija ...kakav je bio meštrović...moraš imat velika muda..
...ili nonšalanciju ... tipično mediteransku,splitsku ,zayebantsku...kako bi on reka...
....ekst bi bio dobar da je i upola kraći...
..kao jedan omage jednom našem isto tako vrhunskom umjetniku kao što je bio v.lipovac...
...ali ustvari nije poanta to šta san tija reć...
....u biti pravi razlog mog javljanja je genijalna ideja koja je
.... kao munja prostrujala mojim možđanima...
...a tom idejom pomirila bi se kozmopolitska urbana.... i rigidno ...nacionalna hrvatska opcija u urešenju naših riva i pjaca
...a to je...
.... da figura kipa na rivi bude od v.lipovca...
....a lice od našeg prvog prisidnika...
....mislin da je to kompromis na koji bi pristale obje strane...

PRIKAŽI JOŠ

EPH digital: Jutarnji list | Slobodna Dalmacija | Gloria | Globus | Sportske Novosti | Autoklub | Dobra hrana | Bestseller | Dodo | Dosi | Gorila LikeCroatia | Gameland | Dubrovacki Vjesnik | Šibenski list | KlikniMO.hr | **WAZ:** Der Westen

Sva prava na tekstove i slike pridržava Slobodna Dalmacija | **Uvjeti korištenja** | **Zaštita privatnosti** | Dizajn i implementacija: **Sistemi.hr**